

Płock, 27 wrzesień 2024 r.

Sytuacja ludzi bezdomnych w Płocku
(pomoc w okresie zimowym, problem wychodzenia z bezdomności)

Podstawa prawna

Zgodnie z *ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej* (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283) udzielenie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym przepisami *ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej*, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w czterech kategoriach placówek dla osób bezdomnych:

- **ogrzewalni** - placówce, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące;
- **noclegowni** - placówce, która zapewnia schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia;
- **schronisku dla osób bezdomnych** - placówce, która zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej;
- **schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi** - placówce, która zapewnia osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi oraz usługami ukierunkowanymi na wzmacnianie aktywności społecznej, w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.

Szczegółowe standardy podstawowych usług świadczonych w poszczególnych typach placówek przeznaczonych dla osób bezdomnych, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz standard obiektów, w których mieszczą się poszczególne rodzaje placówek zostały określone w rozporządzeniu *Ministra rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 roku w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni* (Dz. U. z 2018 r. poz. 896).

Problem bezdomności w Płocku

W Gminie-Miasto Płock działania na rzecz osób bezdomnych mają charakter systemowy. Gmina-Miasto Płock nie posiada własnej placówki całodobowej dla osób bezdomnych, ale od wielu lat zleca realizację tego zadania organizacjom pozarządowym dzięki czemu powstała szeroka baza podmiotów współpracujących z Miastem.

Na terenie Płocka istnieje 1 schronisko dla bezdomnych kobiet, 1 noclegownia dla bezdomnych mężczyzn oraz ogrzewalnia dla osób bezdomnych. Ilość miejsc noclegowych w Gminie-Miasto Płock jest zabezpieczona dla poszczególnych grup osób bezdomnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie całego systemu.

Koordynatorem tego systemu jest Dział Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Płocku przy ul. Zgliczyńskiego 4, tel. 24 364-70-92 (www.mopsplock.eu).

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku od lat w sposób ciągły i systematyczny realizuje kompleksowe działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin bezdomnych oraz wspiera te osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Podejmuje zintensyfikowane działania w celu zabezpieczenia osób i rodzin, które mogłyby zostać narażone na negatywne skutki niekorzystnych warunków atmosferycznych. Służy temu: wzmożona akcja informacyjna, wprowadzenie liberalizacji zasad obowiązujących w poszczególnych placówkach dla bezdomnych oraz organizowanie doraźnej pomocy dla osób bezdomnych, które pomimo trudnych warunków atmosferycznych rezygnują z korzystania z pomocy instytucjonalnej i pozostają w dotychczasowych miejscach pobytu, tj. w altanach na działkach ogrodniczych, piwnicach, klatkach schodowych, w altankach śmietnikowych, pustostanach, itp.

Formy pomocy

Podstawową formą pomocy udzielaną osobom bezdomnym jest zapewnienie dwudaniowego gorącego posiłku w Stołówce Caritas Diecezji Płockiej, zapewnienie schronienia w placówkach działających na terenie Płocka oraz zapewnienie odzieży odpowiedniej do pory roku tj.

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Dział Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej**, ul. Zgliczyńskiego 4 - na zakup obuwia i odzieży przyznawane są zasiłki celowe, ponadto w celu zabezpieczenia odzieży przyjmowana jest odzież od osób prywatnych darczyńców;
- **Schronisko dla Kobiet w Płocku** przy ul. Misjonarskiej 22, prowadzone przez Polski Komitet Pomocy Społecznej;
- **Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn**, prowadzona przez Caritas Diecezji Płockiej przy ul. Sienkiewicza 54.

Zadania te realizowane są na podstawie umów o udostępnieniu miejsc noclegowych dla potrzeb Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku.

- **Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych** przy ul. Otolińskiej 23, nadzorowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2024 prowadzona przez stowarzyszenie - Chrześcijańska Misja Społeczna „Teen Challenge” w ramach zleconej realizacji zadania publicznego.
- **Punkt Higieny Sanitarnej** (bezpłatna łaźnia dla osób bezdomnych z terenu miasta Płocka); ul. Medyczna 1, 09-400 Płock, prowadzony przez Izbę Wytrzeźwień w Płocku.
- Gmina - Miasto Płock zawarła na rok 2024 porozumienie o współpracy z Fundacją „Leśne Zacisze” prowadzącą **Schronisko dla Osób Bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Sokołowym Kącie** gm. Siemiątkowo, na mocy którego MOPS w Płocku kieruje do placówki osoby bezdomne wymagające ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagające usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy. W okresie od stycznia do końca września 2024 roku do powyższej placówki skierowano 15 bezdomnych z terenu Płocka.

Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Sienkiewicza 54 prowadzona przez Caritas Diecezji Płockiej

MOPS w Płocku zawarł na rok 2024 umowę z Caritas Diecezji Płockiej na udostępnienie 30 miejsc noclegowych w Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn z terenu miasta Płocka. W okresie od stycznia do końca września 2024 roku do Noclegowni skierowano łącznie 34 bezdomnych z terenu Płocka. Obecnie w placówce przebywa 18 mężczyzn. Mężczyźni mają zapewniony nocleg, środki czystości i środki higieniczne oraz możliwość skorzystania z prysznicza, wymianę odzieży.

Schronisko dla Kobiet przy ul. Misjonarskiej 22 prowadzone przez PKPS

Zawarto umowę z PKPS Płock na rok 2024 na udostępnienie 10 miejsc noclegowych w Schronisku dla Kobiet z terenu miasta Płocka, w tym w okresie zimowym. W okresie od stycznia do końca września 2024 roku do powyższej placówki skierowano łącznie 11 bezdomnych kobiet z terenu Płocka. Obecnie w Schronisku dla Kobiet przebywają 4 kobiety. Placówka zapewnia całodobowy pobyt z noclegiem, środki czystości i higieniczne oraz możliwość przygotowania posiłku. Mieszkanki Schroniska od organizatora placówki otrzymują bezpłatnie żywność oraz używaną odzież.

W listopadzie 2024 roku planuje się zawarcie kolejnych umów w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych w zakresie udostępnienia miejsc noclegowych osobom bezdomnym z terenu miasta Płocka na następny rok.

Należy zaznaczyć, iż z uwagi na określenie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w drodze rozporządzenia odpowiednich kryteriów standardów i minimalnych norm świadczonych usług, wszystkie placówki udzielające tymczasowego schronienia osobom bezdomnym na terenie miasta Płocka wymagają dostosowania obiektu i usług świadczonych w placówce do regulacji prawnych.

Mieszkania treningowe i wspomagane dla osób wychodzących z bezdomności

Ponadto w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku funkcjonują mieszkania treningowe i wspomagane przy ul. Gen. Tadeusza Kutrzeby 19, które zgodnie z rozwojem systemu wsparcia w wychodzeniu z bezdomności jest ostatnim ogniwem służącym usamodzielnianiu osób bezdomnych. Pobyt w mieszkaniu chronionym jest czasowy i ustalony na podstawie decyzji administracyjnej Dyrektora MOPS. Mieszkania treningowe i wspomagane

funkcjonują w systemie całotygodniowym łącznie z sobotami, niedzielami i dniami wolnymi od pracy.

Obecnie w mieszkaniach treningowych i wspomaganych przebywa 6 osób wychodzących z bezdomności. W świetle art. 53 §11 *ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej* pobyt w mieszkaniu treningowym i wspomaganim nie może być zaspokojeniem potrzeby mieszkaniowej osób lub rodzin. Część powyższych osób oczekuje na socjalny lub komunalny przydział lokalowy z zasobów gminy, część osób w ramach długotrwałego wsparcia terapeutów jeszcze w tym roku kończy Indywidualny Plan Usamodzielnienia, natomiast nieznaczną część osób wychodzących z bezdomności jest również de iure osobą niepełnosprawną.

„Akcja Zima”

Problem bezdomności staje się szczególnie widoczny w okresie jesienno-zimowym. W związku z powyższym w celu zminimalizowania skutków bezdomności co roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku organizuje spotkania z przedstawicielami służb mundurowych, służby zdrowia, organizacji pozarządowych, sztabu kryzysowego UMP, przedstawicieli władz miasta. Celem spotkania jest ustalenie zasad współpracy i działań osłonowych, a przede wszystkim przeciwdziałanie zagrożeniu życia i zdrowia osób bezdomnych przebywających na terenie miasta Płocka. Wówczas to szczególne znaczenie ma wsparcie osób bezdomnych przebywających w środowisku.

W tym celu, jak co roku, w okresie jesienno-zimowym dwóch pracowników socjalnych Działu Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej MOPS w Płocku współdziałając ze Strażą Miejską będzie monitorować środowiska przebywania osób bezdomnych w altanach działkowych i śmietnikowych, klatkach schodowych, piwnicach, w okolicach marketów, dworca kolejowego itp. miejscach. Przeprowadzą rozmowy motywujące do skorzystania z pomocy instytucjonalnej oraz prześlą informacje o ewentualnych skutkach braku schronienia w okresie zimowym, a w razie konieczności podejmą działania interwencyjne.

Jednocześnie pracownicy MOPS w Płocku poinformują o dostępnych miejscach noclegowych oraz miejscach wydawania ciepłych posiłków i ciepłej odzieży.

Osoby będące pod wpływem alkoholu i przebywające w środowisku dowożone będą przez odpowiednie służby (Straż Miejska, Policja) do Izby Wytrzeźwień, gdzie udzielana jest im pomoc oraz mają możliwość wykonywania czynności higienicznych. Od stycznia 2024 roku do dnia 27 września 2024 roku odnotowano 517 pobyków osób bezdomnych (przed rozpoczęciem okresu zimowego), natomiast w Punkcie Higieny Sanitarnej odnotowano 325 pobyków. Dane otrzymane z Izby Wytrzeźwień jednoznacznie wskazują na to, iż w dalszym ciągu wielu

bezdolnych traktuje tę placówkę jako ogrzewalnię lub schronisko dla osób pod wpływem alkoholu. Jednakże, zauważana jest tendencja spadkowa liczby osób bezdomnych trafiających do Izby Wytrzeźwień w okresie jesienno – zimowym. Powyższe dane potwierdzają zasadność funkcjonowania w sezonie zimowym placówki niskoprogowej jaką jest Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych, w której według nowelizacji ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej mogą przebywać również osoby będące pod wpływem alkoholu.

Należy zwrócić uwagę, że placówki działające na terenie miasta Płocka nie są typowymi placówkami zapewniającymi wyłącznie miejsca noclegowe, a pobyt w nich, za wyjątkiem ogrzewalni i noclegowni, ustalany jest na podstawie decyzji administracyjnej Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na czas określony. Każda osoba bezdomna przebywająca w ww. placówkach jest objęta wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i prowadzone są w stosunku do niej działania zmierzające do usamodzielnienia.

Jednym z podstawowych problemów jest wsparcie osób, które nie wyrażają zgody na pobyt w placówkach. Osoby te przebywają na klatkach schodowych, altankach działkowych i śmietnikowych lub piwnicach, gdzie często spotykane są pod wpływem alkoholu. Narażone są na utratę życia i zdrowia w skutek wychłodzenia organizmu w okresie mrozu. W okresie jesienno-zimowym szczególnie mocno daje się zauważyć napływ osób bezdomnych spoza terenu miasta Płocka, które szukają schronienia w placówkach na terenie miasta. Z powodu ograniczonej liczby miejsc noclegowych dla osób, których ostatnim miejscem zameldowania jest Miasto Płock, osoby z innych gmin mogą w mniejszym stopniu skorzystać z takiej formy pomocy.

Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych przy ul. Otolińskiej 23 nadzorowana przez MOPS, a prowadzona w roku 2024 przez „Teen Challenge” Chrześcijańską Misję Społeczną

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje prowadzenie placówki niskoprogowej przy ul. Otolińskiej 23 tj. Miejską Ogrzewalnię dla Osób Bezdomnych, która jest czynna w godzinach nocnych (od 20.00 do 8.00) i stanowi uzupełnienie systemu wsparcia osób bezdomnych w okresie jesienno – zimowym tj. październik – kwiecień, przy czym w okresie silnych mrozów istnieje możliwość otwarcia ogrzewalni w ciągu dnia lub całodobowo na polecenie Prezydenta Miasta Płocka bądź Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Placówka przeznaczona jest dla maksymalnie 30 osób bezdomnych, które mogą skorzystać z punktu sanitarnego, aneksu kuchennego (przygotować sobie posiłek, gorący napój). W okresie od stycznia do końca kwietnia 2024 roku z Ogrzewalni skorzystało łącznie 69 bezdomnych, w tym odnotowano 2111 pobyków. Na działalność placówki w 2024 roku Gmina-Miasto Płock udzieliła stowarzyszeniu dotacji w wysokości 110 000,00 zł.

Dom Wsparcia „Teen Challenge” Chrześcijańskiej Misji Społecznej przy ul. Kościuszki 26

Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna prowadzi Dom Wsparcia skierowany do osób bezdomnych i uzależnionych. Osoby bezdomne z nałogami w ramach pobytu w Domu przechodzą program wspierająco-motywuujący do walki z nałogami, przechodzą terapie, ponadto mają zapewniony całodobowy pobyt z noclegiem, posiłki, środki czystości oraz środki higieniczne oraz możliwość skorzystania ze wsparcia terapeuty uzależnień, prawnika. Od stycznia do końca września 2024 roku w Domu Wsparcia przebywało 31 mężczyzn. Obecnie przebywa 14 osób. Na działalność placówki w 2024 roku Gmina-Miasto Płock udzieliła Stowarzyszeniu dotacji w wysokości 128 220,00 zł ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Na cele związane z przeciwdziałaniem bezdomności Gmina-Miasto Płock zabezpieczyła w 2024 roku łącznie 90 miejsc w placówkach udzielających tymczasowego schronienia. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zapewnienie schronienia i rehabilitację społeczną osób bezdomnych w 2024 roku wynosi 823 730,00 zł, w tym:

- 585 510,00 zł – na zapewnienie schronienia – umowy zawarte przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z Caritas Diecezji Płockiej, PKPS oraz Fundacją „Leśne Zacisze” w Sokołowym Kącie;
- 110 000,00zł – dotacja dla „Teen Challenge” Chrześcijańskiej Misji Społecznej na prowadzenie Ogrzewalni dla Osób Bezdomnych;
- 128 220,00 zł – dotacja na prowadzenie Domu Wsparcia dla Osób Bezdomnych i Uzależnionych przez „Teen Challenge” Chrześcijańską Misję Społeczną.

Liczba miejsc dla osób bezdomnych w 2024 roku odpowiada potrzebom Gminy-Miasto Płock, mimo trudnych okresów zimowych i niesprzyjających warunków atmosferycznych okazuje się wystarczająca dla zabezpieczenia potrzeb Miasta i umożliwia uzyskanie miejsca dla każdej z potrzebujących osób. Na uwagę zasługuje fakt, iż w wyniku dobrej organizacji oraz skoordynowania pracy wszystkich służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych (Policji, Straży Miejskiej, MOPS oraz MCZK) od kilku lat w Mieście Płock nie było przypadku śmierci z powodu wychłodzenia osoby bezdomnej.

W celu zwiększenia jakości i efektywności podejmowanych działań nakierowanych na rozwiązanie problemu bezdomności w naszym mieście, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku na bieżąco współpracuje z takimi instytucjami jak:

- Poradnia Profilaktyki i Leczenia Uzależnień PZOZ Sp. z o.o. w Płocku
- Punkt Konsultacyjny MONAR w Płocku,
- ośrodki leczenia uzależnień na terenie kraju,

- Polski Czerwony Krzyż (PCK),
- Poradnia Zdrowia Psychicznego PZOZ Sp. z o.o. w Płocku,
- Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy W.Sz.Z. W Płocku
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy im. Św. Brata Alberta,
- Szpital im. Św. Trójcy,
- Wojewódzki Szpital Zespolony,
- Zarządy Ogródków Działkowych zlokalizowanych na terenie miasta Płocka,
- Punkt Higieny Sanitarnej przy Izbie Wytrzeźwień w Płocku,
- Urząd Miasta Płocka,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Płocku,
- Straż Miejska,
- Policja,
- Teen Challenge – organizacja, która prowadzi Punkt Wsparcia oraz Dom Wsparcia dla Osób Uzależnionych i Dotkniętych Problemem Uzależnienia,

Utrzymywana stała współpraca ze szpitalami funkcjonującymi na terenie Płocka dotyczy włączenia się w działania profilaktyczno-osłonowe na rzecz osób, które nie są w stanie własnym staraniem poradzić sobie w okresie zimowym. Powyższa współpraca istnieje w zakresie informowania służb społecznych o terminie zakończenia hospitalizacji osób, które znajdują się w trudnej sytuacji mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej, pozwala na podjęcie niezbędnych działań zmierzających do zabezpieczenia wsparcia, adekwatnego do zdiagnozowanych potrzeb. Doświadczenie pokazuje również, że współdziałanie wszystkich służb (m.in. pracowników socjalnych, policji, służby zdrowia oraz straży miejskiej), powołanych do dbania o bezpieczeństwo, życie i zdrowie ludzi, umożliwia podjęcie szybkich działań interwencyjnych, pozwala uniknąć nieszczęśliwych wypadków, jakie niesie za sobą okres zimowy.

Pomocą na rzecz osób bezdomnych zajmuje się Dział Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku, również osoby bezdomne nie korzystające ze schronisk są objęte pomocą ww. działu. W ramach tej pomocy przyznawana jest pomoc pieniężna, w formie rzeczowej - gorący posiłek, informacja o uprawnieniach, a także w formie wykupienia leków, realizacji recept lekarskich osobom bezdomnym, które z uwagi na stan zdrowia wymagają natychmiastowego przyjęcia leków, a nie mogą we własnym zakresie zaspokoić tej potrzeby. Ostatnia wymieniona forma pomocy możliwa jest dzięki współpracy z PKPS w Płocku w zakresie realizacji kart aptecznych umożliwiających bezgotówkowy zakup produktów dostępnych w aptekach sieci DOZ. Środki na ten cel pochodzą z DOZ Fundacji

Dbam o Zdrowie oraz innych podmiotów uczestniczących w projekcie „Razem Możemy Więcej!”. Pozwala to na natychmiastowe zapewnienie osobom bezdomnym lekarstw, bez konieczności przeprowadzania postępowania administracyjnego celem udzielenia pomocy z zastosowaniem przepisów ustawy o pomocy społecznej.

W zależności od sytuacji osoby bezdomnej podejmowane są również inne działania mające na celu umożliwienie prawidłowego funkcjonowania oraz stopniowe usamodzielnianie i wychodzenie z bezdomności - świadczenie pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa. Poza placówkami noclegowymi w środowisku (ogródki działkowe, śmietniki, klatki schodowe, pustostany itp.) przebywa około 57 osób bezdomnych, które są monitorowane na bieżąco przez pracowników socjalnych oraz udzielana jest im na bieżąco pomoc. Powyższe osoby nie chcą skorzystać ze stałej pomocy instytucjonalnej, bądź korzystają z niej rotacyjnie, w zależności od pory roku. Wśród tych osób znajdują się również osoby będące w kryzysie bezdomności, które skorzystały z tymczasowego miejsca noclegowego w pomieszczeniach na terenie Starokatolickiego Kościoła Mariawitów w Płocku.

Ponadto, należy podkreślić, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku udziela wsparcia finansowego 53 osobom bezdomnym mającym ostatnie miejsce zameldowania w Płocku oraz partycypuje w kosztach pobytu w różnych ośrodkach wsparcia i leczniczych poza terenem naszego miasta, w tym w Schroniskach prowadzonych przez Fundację „Leśne Zacisze”. Na dzień 27 września 2024 roku na terapię odwykową długoterminową skierowano 15 osób bezdomnych.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Płocku

Miroslaw Chyba

Sporządziła:

Marzena Tyburska

p.o. Kierownika

Działu Wsparcia i Rehabilitacji Społecznej MOPS w Płocku